

Mutkalammin, Korvenkylän ja Kärkiskylien
perinnekirja

Kustantaja
Mutkalammin kylätoimikunta

KIRJATOIMIKUNTA

HEIKKI PÖYHTÄRI

PUHEENJOHTAJA

JÄSENET

UNTO AINALI

ANNI ALAVERRONEN

EERO ERKKILÄ

ESKO ISOHANNI

LEENA ISOHANNI

LEILA KESKI-KORPI

PAULA NIEMELÄ

SIRKKA MÄKI-ULLAKKO

LEENA RANTA-NILKKU

SIRKKA YLI-ARVO

Perinnekirjan saatteeksi

Kansanperinteen vaalimiseen ja taltioimiseen on viime vuosina herätty monilla tahoilla. Se, miten on eletty minun kotiseudullani tai mistä minun sukuni on lähtöisin, on kiinnostanut yhä useampia. Tätä kirjaa kootessamme olemme havainneet kuinka perinnetieto on ehkä kansatieteen haavoittuvin osa-alue. Jokainen sukupolvi on oma kerroksensa kansankulttuurin elävässä kokonaisuudessa. Monet kyläläiset, jotka kirjatyön alkuvaiheissa olivat antamassa meille apuansa, ovat nyt poissa keskuudestamme. Perinnetietouden keräämisellä on aina kiire. Se ei saisi koskaan keskeytyä.

Teknokulttuurin aika on syrjäyttänyt perinteen, ja tuonut esille taloudellisuuden ja tehokkuuden arvostuksen. On todettava, että kiihkeän tehokkuuden rasittama ihminen tarvitsee perinteen tuomaa turvallisuutta ja tietoisuuden juuristaan kotiseudun kamarassa.

Perinteen vaaliminen ei tarkoita kehityksen aliarvioimista, vaan se antaa kuvan kansasta, joka arvostaa menneisyyttään. Näidenkin kylien asukkaat ovat omalla panoksellaan vaikuttaneet koko isänmaamme menestykseen. Se, että olemme maailman kehittyneimpien kansojen joukossa, ei ole yksinomaan tämän sukupolven ansiota, vaan sen perustana on esivanhempien tekemä työ.

Paluu Paukkakrintille on perinnekirja. Siinä on sekä historiallista että kansantieteellistä ainesta. Suurin osa on kuitenkin perinnetietoutta.

Alue, jota kirja käsittelee, on maarekisterissä Mutkalammin kylä. Se on Kannuksen pitäjän pohjoisin osa ja jakautuu kolmeen kyläalueeseen: Mutkalampiin, Korpeen ja Kärkiskyliin. Kärkiskylän muodostavat taloryhmät: Isohanni, Hanni, Nilkkula, Märsylä, Särkioja

ja Ullakko. Korvenkylässä on viisi taloryhmää: Korpi, Ylitalot, Mäkelänkangas, Peräjärvi ja Ylikangas. Mutkalampi oli tiiviissä rykelmässä, mutta sieltä oli erotettavissa Kankaanpää, Arvonpää, Perttulanpää ja Lopotti. Vaikka Paluu Paukkakrintille käsittelee vain Kannuksen pitäjän yhtä aluetta, se on silti osittain myös koko pitäjän historiaa.

Kirjan rungon muodostavat valokuvat, joita kyläläiset ovat auliisti antaneet kirjatoimikunnan käyttöön. Ne ovat olleet perustana tämän kirjan toimittamisessa. On mielenkiintoista havaita, kuinka kotialbumeissa on runsaasti kuvia vuosisatamme alkukymmeniltä. Nilkkulassa oli oma kyläkuvaaja, talollinen Aapa Nilkku (Ranta-Nilkku). Hän valokuvasi loistavalla tekniikallaan paljon kotikylänsä asukkaita. Nämä kuvat muodostavatkin henkilökuvien osaston rungon. Kiitos kuuluu myös Keski-Pohjanmaan maakuntaliiton silloiselle toiminnanjohtajalle, kouluneuvos Eino Isohannille, joka on kuvannut runsaasti kylänäkymiä kaikilta kyliltä. Kansantieteen harrastajana hänellä oli silmää tallentaa sellaista ainesta, joka kertoo sekä kylien rakennusarkkitehtuurista että kansan elämästä. Kuvien joukossa on myös paljon Kannus-seuran toimesta otettuja valokuvia, mutta ennenkaikkea kylän asukkaiden ”laatikkokameroilla” näpsimiä kuvia perhepiirinsä tapahtumista. Koska tämä teos kuvien osalta on kyläläisten yhteistyön tulos, ei niiden omistajia ole mainittu.

Kuvatekstien tarkoituksena on laajentaa kuvien sanomaa. Niiden tiedot perustuvat eri henkilöiden muistitietoon. Nimet on pyritty säilyttämään sellaisina kuin kyläläiset niitä käyttivät.

Eräänä kimmokkeena Mutkalammin kylä-

toimikunnalla on ollut tallentaa Helsingin Yliopiston Etelä-Pohjalaisen Osakunnan kotiseutretken vähäinen vielä jäljellä oleva aineisto. Retki tehtiin Mutkalammille vuonna 1953. Siihen osallistuneet apulaisprofessori Veikko Anttila ja maisteri Leevi Junkala ovat antaneet aineistonsa kirjatoimikunnan käyttöön. Taiteilijaprofessori Veikko Vionoja on lahjoittanut kylätoimikunnalle kaksi grafiikkatyötä, jotka myös ovat tuon retken tulosta. Kirjatoimikunta on pyytännyt artikkeleita muiltakin näiden kylien elämään perehtyneiltä henkilöiltä. Talousneuvos Viljami Hanni on kertonut lapsuutensa Kärkiskylistä. Eino Isohanni antoi käyttöömme kansanopetuksen ensiaskeleista kertovat tutkimuksensa, jotka on aikaisemmin julkaistu hänen kirjassaan Kannuksen kansakoulun vaiheista. Lehtori Antero Niemikorpi kuvaa vuosisadan vaihteen Korvenkylää.

Kirjassa on myös suurimpien kylillä vaikuttaneiden sukujen sukupuut. Lähteenä on ollut yksinomaan Kannuksen seurakunnan arkisto. Sukupuissa ovat mukana vain ne suvun jäsenet, jotka ovat syntyneet näillä kylillä. Jokaisessa suvussa on vielä paljon tutkimista, mutta kirjan sukupuut antavat kuitenkin koko-

naiskuvan näiden kylien asukkaiden sukulaissuhteista. Sukuja ovat tutkineet asianoimaisten kylien kirjatoimikunnan jäsenet. Puhtaaksi piirtämisen on suorittanut Leila Keski-Korpi.

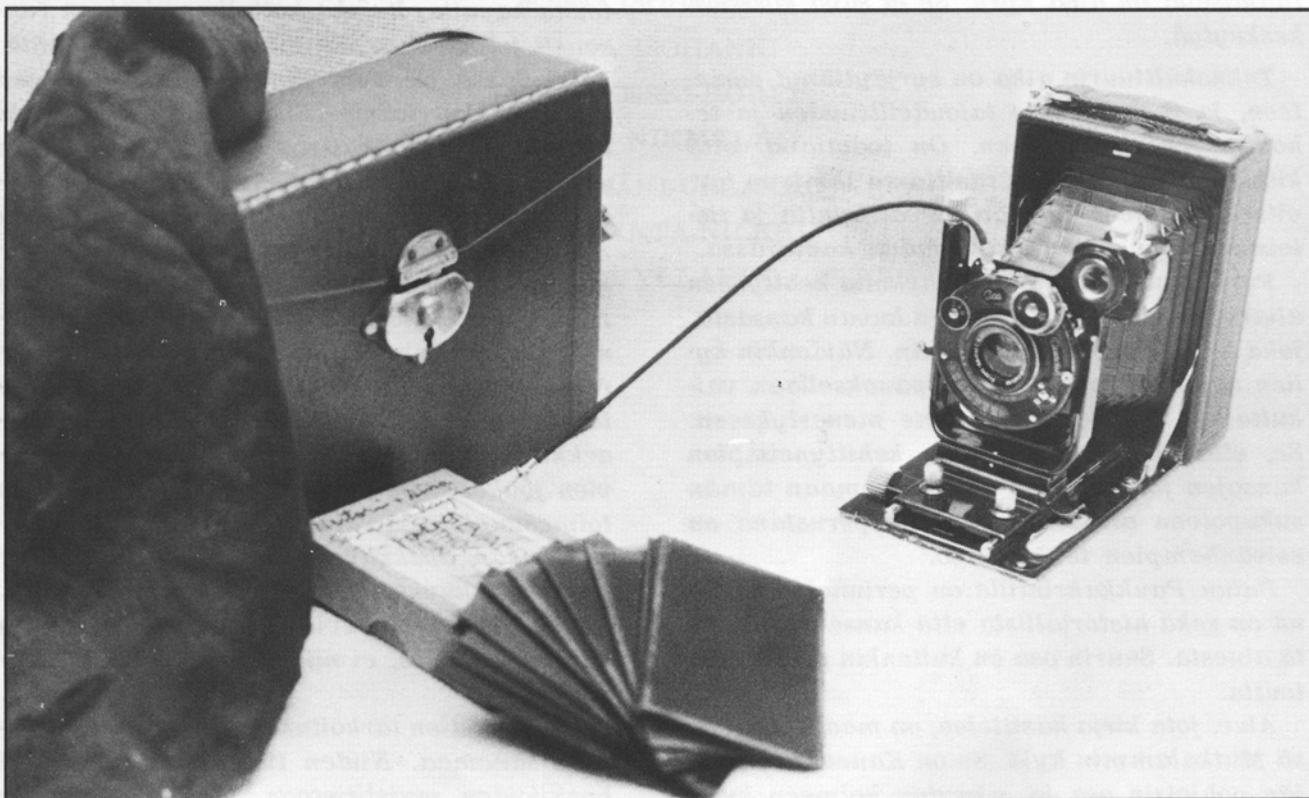
Kirjatoimikunta esittää parhaat kiitokset kaikille niille, jotka ovat monin eri tavoin olleet apuna tämän perinnekirjan kokoamisessa.

Kitämme myös Keski-Pohjanmaan Kirjapaino Oy:tä sekä sen henkilökuntaa ammattitaidolla tehdystä työstä. Kirjavan valokuva-aineiston vedostaminen ja teoksen lopullisen painoasun muotoilu on suoritettu hyvässä yhteistyössä.

Monet idylliset taloryhmät ovat kadonneet, Nilkkula, Märsylä, Isohanni ja Korpi. Samoin on käynyt yli sadan rakennuksen, jotka muodostivat Mutkalammin ydinkylän.

Kotiseutumme kasvot ovat muuttuneet. Paukkakrintiä, itsestään kiinni paukahtavaa veräjää, ei enää ole, mutta kylät yhä elävät. Niiden perinteen pariin voimme vielä palata.

Kirjatoimikunnan puolesta
Heikki Pöyhtäri

Kyläkuvaaja Aapa Ranta-Nilkun kamera, jonka hän osti vuonna 1927 Tampereelta. Vuosien varrella hän otti toistatuhatta lasinegatiivia kotikyliltään. Näistä hän valmisti valokuvia vinttikamarissaan. Tässä perinnekirjassa on runsaasti tällä kameralla otettuja valokuvia.